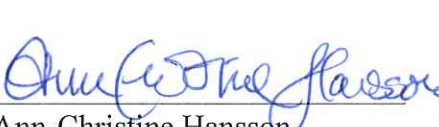

Handläggare
Lena Alksten
Telefon: 08-508 36 241
Marita Åkersten
Telefon: 08-508 36 215**Till**
Äldrenämnden
den 13 december 2016

Översyn av pågående innovation och utveckling inom äldreomsorgen

Förvaltningens förslag till beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande avseende översyn av pågående innovation och utveckling inom äldreomsorgen.

Ann-Christine Hansson
Förvaltningschef
Raili Karlsson
Avdelningschef

Sammanfattning

Äldreförvaltningen har i budget 2016 fått i uppdrag att genomföra en översyn och utvärdera det pågående arbetet med innovation och utveckling inom äldreomsorgen.

Innovationsarbete handlar inte enbart om att ta fram nya tekniska lösningar utan kanske i ännu större grad om helt nya arbetssätt som möjliggörs av bland annat den nya digitala tekniken. Den förändrade befolkningsstrukturen leder också till att behovet av stöd från äldreomsorgen förändras de kommande åren. För att kunna möta framtidens behov av äldreomsorg och säkra kompetensförsörjningen behöver verksamheten en väsentligt ny och värdeskapande förändring. Det pågående arbetet med innovativa arbetssätt, arbete i olika former av projekt och i andra sammanhang som främjar nytänkande utgör en viktig del av förvaltningens arbete. Genom samarbete med stadsdelförvaltningarna och de privata utförarna integreras innovation i utveckling av kärnverksamheten. I arbetet med den kommande äldreplanen kommer området innovation och utveckling att ingå. Det är angeläget att det finns en långsiktig stra-

tegi med en tydlig målsättning och prioriteringar inom området innovation och utveckling.

I ärendet redovisas fjorton av förvaltningens pågående innovativa projekt och samarbetsforum. Många av dem har kopplingar till varandra och är också beroende av varandra för att nå förväntat resultat. I förvaltningens nya organisation kommer samtliga innovation- och utvecklingsprojekt att ingå i samma avdelning. Målsättningen är att detta ska underlätta styrning och samverkan mellan de olika projekten.

Bakgrund

I Stockholms stads innovationsstrategi beskrivs innovation som en process, utveckling eller förändring som genom väsentligt nytt och värdeskapande innebär någon form av språng och innefattar en utveckling som ger en idé ett värde. Detta skiljer innovation från ett kontinuerligt utvecklingsarbete. Det understryks att innovation vare sig är en motsättning eller en ersättning för arbete med ständig förbättring, kvalitetsutveckling och lärande. Båda delarna kan och ska leva sida vid sida. Detta är också målsättningen för de olika innovations- och utvecklingsprojekt som påbörjats inom äldreomsorgen de senaste åren.

Enligt befolkningsprognoser för perioden 2010-2020 förväntas antalet 65-79 åringar öka med 46 procent i Stockholm. Den förändrade befolkningsstrukturen kommer även leda till att behovet av stöd från äldreomsorgen förändras de närmaste åren. Närmare 77 procent av de som får stöd av äldreomsorgen kommer att vara 80 år eller äldre. Detta kommer att öka trycket på äldreomsorgens verksamheter och för att kunna möta behovet av förebyggande insatser, stöd och omsorg samt framtida kompetensförsörjning krävs en väsentligt ny och värdeskapande förändring inom äldreomsorgen

Sverige blir också mer och mer digitaliserat med fler tjänster och produkter som ökar möjligheterna att ge de äldre ökad trygghet, integritet, säkerhet och självständighet. Digitala tjänster och produkter i arbetslivet kommer att kunna förbättra och säkerställa arbetsmiljön och arbetsmetoder. Användningen av nya digitala produkter ökar ständigt och med det ökar också efterfrågan på digitalt stöd i äldreomsorgens verksamheter.

Innovationsarbete handlar inte enbart om att ta fram nya tekniska lösningar utan kanske i ännu större grad om helt nya arbetssätt som möjliggörs av bland annat den nya digitala tekniken. Visionen om

framtidens äldreomsorg behöver inspirera såväl digitala som organisatoriska och sociala innovationer.

Ärendet

Äldreförvaltningen fick i budget 2016 i uppdrag att genomföra en översyn och utvärdering av det pågående arbetet med innovation och utveckling inom äldreomsorgen. I den översyn som förvaltningen genomfört redogörs för projekt och samarbetsforum som definieras som innovation eller kan kopplas till innovation och innovativa arbetssätt. Vidare beskrivs också nyttoeffekter för den enskilde äldre individen, medarbetarna och för organisationen som helhet. För att snabbt få en överblick av nyttoeffekter och kopplingar mellan flera av de olika projekten redovisas dessa också i tabellformat i bilaga 1.

De projekt och samarbetsforum som beskrivs i rapporten är följande:

Projekt inom EIT Health (European Institute of Innovation & Technology)

1. Övergripande arbete i EIT
 - Wellbeing
 - Care

Övriga projekt som finansieras av EU-medel

2. Stockholm Digital Care (delfinansieras av Tillväxtverket)
3. DigIT (delfinansieras av Europeiska socialfonden)

Projekt som finansieras av staden

4. Dial
5. Nationellt fackspråk
6. e-Hälsa
7. Digital Demo Stockholm/Smarta lås
8. Trygghetslarm på boende
9. Utveckling av hemtjänst

Samarbete med andra länder

10. The Nordic Independent Living Challenge
11. ENSA
12. Eurocities

Samarbete med högskolor i Stockholmsområdet

13. OpenLab, Stockholmsbron, samt annat samarbete med KI och KTH för att diskutera och eventuellt förbereda projektansökningar.

Samarbete med kommuner och landsting**14. Länsövergripande handlingsplan för digitaliseringsfrågor**

Urvalet av dessa 14 projekt och samarbetsforum baseras på att de alla innehåller innovativa inslag som nya innovativa arbetssätt eller hänger ihop med den digitala utvecklingen av tjänster och produkter. De kan också alla kopplas till stadens innovationsstrategi som här sammanfattas med sex punkter.

1. Stärk styrningen mot en ökad innovationsförmåga

Bland annat ska strävan efter att utveckla innovativa arbetssätt göras tydligt i stadens mål och verksamhetsplanering.

2. Utveckla verktyg för innovation

Staden behöver utveckla system och stöd som stärker, uppmuntrar och belönar arbetet med innovation och som stödjer innovativa medarbetare med mera.

3. Stärk medarbetarnas kunskap om innovationer

Utveckla ett förhållningssätt som stärker en innovativ kultur hos stadens medarbetare.

4. Utveckla ett ledarskap som främjar innovation

Ledarskapet har en avgörande roll för att främja en innovativ kultur och därmed innovativa idéer. Utbildning om innovation behövs.

5. Utveckla stadens mötesplatser och samarbeten för innovation och samverkan med andra aktörer

Utveckla befintliga arenor där goda exempel och innovationer sprids.

6. Stärk stadens roll som innovativ beställare

Stockholm köper årligen varor och tjänster för cirka 26 miljarder kronor, merparten genom upphandling eller valfritetssystem. Utmaningen för staden är främst att organisera ett strukturerat och utvecklat arbetssätt för att kunna identifiera och beskriva problem som kan få sin lösning med innovationsupphandlingar.

1. EIT Health**Mål och syfte**

Det övergripande syftet med EIT är att skapa innovationer, utveckling och tillväxt. Samtidigt ska högre utbildning förbättras inom följande områden: Klimat, energi, livsmedel, råvaror, IT och hälsa.

Stockholms stad är aktivt inom den del som avser hälsa (EIT Health). Stockholms stad är så kallad Core Partner, vilket är en högre nivå av medlemskap. Detta ger staden inflytande på Europaövergripande strategisk organisations- och inriktningsnivå samt möjligheter att regionalt driva projekt.

Det övergripande målet för EIT Healths är att öka livskvaliteten hos Europas medborgare, att skapa en hållbar hälso- och sjukvård, att främja entreprenörskap och utveckla innovationer för ett hälsosamt liv och aktivt åldrande. För att uppnå dessa mål vill EIT bidra till att minska gapet mellan de olika aktörer som finns inom hälso- och sjukvårdssystemet.

De två delar där Stockholms stad i dagsläget har sitt huvudsakliga engagemang är Campus, som avser utbildning och Projects, som rör utvecklingsprojekt.

Syfte och mål med Campus är följande:

- Att förbättra utbildningsmoduler för att få fram innovationer inom sjukvården.
- Att öka innovationsförmågan och främja entreprenörskap bland studenter.
- Att förmedla en bättre förståelse för patienternas behov av personlig vård bland vårdpersonal och chefer.
- Att ge nya befogenheter till den offentliga och privata sektorn om hur arbetsplatsen kan anpassas till en åldrande befolkning.

Syfte och mål med Projects är följande:

- Att utveckla produkter och tjänster som är möjliga att införa på ett enkelt sätt.
- Att inkludera utbildningsdelar från Campus i utvecklingsprojekten.
- Att fokusera på aktiviteter med ett tydligt mervärde för alla utmaningar inom vården och omsorgen som definierats av EIT Health.

Finansiering

Medlemsavgiften i EIT Health är 70 000 euro per år vilket finansieras inom förvaltningens budget.

Nytta

Nytan för staden av ett medlemskap i EIT kan sammanfattas i tre punkter: Inflytande över högre utbildning, större mottaglighet för innovationer samt ett inflytande över EIT Health långsiktiga inriktning. Målsättningen är att öka förnyelsetakten i äldreomsorgen utan att ge avkall på kvalitet, personlig integritet eller etik. Genom sitt medlemskap kan Stockholms stad påverka EIT Health att större

kraft ska läggas på utveckling med sikte på en äldre befolknings behov. Det ger också staden möjlighet att i större utsträckning driva utvecklingsprojekt med extern finansiering,

Samverkan

Samverkanspartners är privata företag, myndigheter, kommuner och universitet beroende på aktuellt projekt.

Aktiva projekt inom EIT 2016-2018

De projekt som förvaltningen är delaktiga i förutom det löpande arbetet i styrelsen och i den skandinaviska noden är projektet Care som drivs av Imperial College i London, projektet syftar till att skapa gemensamma riktlinjer för äldreomsorgen i Europa och sprida goda arbetssätt, verksamhetsidéer och hitta en gemensam standard för äldreomsorgen. Projektet har precis beviljats medel och är i startfasen.

Det andra projektet är Wellbeing for seniors som ägs av Leyden Academy on Vitality and Ageing. Syftet med projektet är att ta fram en kurs för chefer i privat och offentlig sektor för att ge organisationen verktyg för att arbeta för att de äldre ska kunna få högre välbefinnande. Äldreförvaltningen har varit med i förarbetena till kursen och deltar i pilotomgången av kursen i syfte att se vad som behöver göras för att anpassa den för svensk äldreomsorg samt för andra deltagande länders äldreomsorg.

Nytta

Genom projektet Care får staden möjligheten att ta del av andra länders goda exempel inom äldreomsorgen, sprida stadens goda exempel och vara med och påverka Europas utveckling av äldreomsorgen. Nyttan av projekten Wellbeing är att skapa förutsättningar för att äldre ska bli mer delaktiga i sin omsorg och sitt välbefinnande.

2. Stockholm Digital Care

Mål och syfte

Stockholm Digital Care är ett femårigt EU-projekt som har som mål att skapa tillväxt för små och medelstora företag i Stockholmsregionen som arbetar med välfärdsteknik. Med ett större utbud av välfärdsteknik specifikt utformad för äldre ska projektet samtidigt bidra till ett självständigt liv och välbefinnande för äldre som bor kvar hemma. Stockholm Digital Care pågår till 2020 och delfinansieras av Europeiska regionala utvecklingsfonden med Tillväxtverket som förvaltande myndighet.

Utvecklingen av välfärdsteknik ska ske i nära samverkan mellan den äldre, offentlig verksamhet och företag där Stockholm Digital Care ska vara den sammanlänkande parten. Syftet är att bygga vidare på den kompetens inom informations- och kommunikationsteknologi, ICT, som finns i regionen idag och tillföra verksamhetskunskap från offentlig sektor så att bra produkter för rätt målgrupp tas fram. Produkterna kan sedan bidra till digitalisering av verksamheterna för att höja kvaliteten i äldreomsorgen och bidra till god livsmiljö, resurseffektivitet och tillgänglighet för invånarna.

Samverkan

Samverkanspartners i projektet

- Stockholms stad
- Huddinge kommun
- Nacka kommun
- Kommunförbundet Stockholms län
- Stockholms läns landsting
- SICS Swedish ICT AB

Ansvarsfördelning inom projektet Stockholm Digital Care.

Projektleddning Kommunikation	Utvecklings- arena	Testmiljö	Verktygslåda
 Stockholms stad 	 SICS 	 HUDDINGE KOMMUN NACKA KOMMUN	 Stockholms läns landsting

Finansiering

Totalt omfattar projektet 38,5 mnkr kr över fem år där Stockholms stad går in med 7,5 mnkr kr, merparten är lönedel. Den arbetande projektgruppen består av ca åtta personer, samt ytterligare sex personer som deltar i styrgruppen.

Nytta

Välfärdsteknik har en viktig roll för att utveckla och bibehålla kvaliteten i omsorgen med den väntade ökningen av antalet äldre i Stockholm. Ny teknik öppnar också nya möjligheter till trygghet, delaktighet och självständighet för äldre. Exempel är olika typer av mobila larm med GPS, passiva larm som kan meddela om något hänt i den enskildes hem, digital tillsyn m.m. Inom verksamheten kan välfärdsteknik ge möjlighet till bättre kvalitetsuppföljning och

minska risken för avvikelser. Som exempel kan nämnas digital läkemedelssignering som kan både registrera när signering görs men också påminna om signering inte skett.

Samverkan

Stockholm Digital Care knyter an till flera pågående projekt inom äldreförvaltningen. I projektet DigIT kompetensutvecklas personalen för att kunna använda den teknik som Stockholm Digital Care ska bidra till att ta fram t.ex. olika former av trygghetslarm på särskilt boende och Smarta lås inom hemtjänsten. eHemtjänst bygger helt på användningen av välfärdsteknik. Utveckling av hemtjänst förhåller sig självklart till utvecklingen även inom teknik. The Nordic Independent Living Challenge var en nordisk tävling just för att ta fram ny välfärdsteknik.

3. DigIT

Mål och syfte

Syftet med DigIT är att trygga kompetensförsörjningen inom vård och omsorg i Stockholmsregionen. Projektet ska stärka medarbetarnas ställning på arbetsmarknaden och bidra till kunskap, vilja och förmåga att använda de digitala möjligheterna. Projektet ska tillhandahålla individuella utbildningsinsatser på grundläggande nivå, fördjupningskurser och certifierande utbildningar för att höja de digitala kunskaperna hos all personal utifrån behov och befintliga kunskaper. Modell för arbetsplatslärande ska ge cheferna verktyg att implementera digitala kunskaper och sprida dessa i verksamheterna.

Projektet startade i december 2015 och pågår tom november 2018. 3000 medarbetare i Stockholms stads 14 stadsdelsförvaltningar och i 11 kommuner i Stockholms län ska genom DigIT:s kompetensutvecklingsinsatser, öka sina digitala kunskaper och använda dessa i det dagliga arbetet. Hälften av medarbetarna arbetar inom äldreomsorgen och hälften inom funktionshinderområdet och socialpsykiatri.

Finansiering

Projektet delfinansieras av Europeiska socialfonden med 47 % och resterande 53 % är medfinansiering från deltagande stadsdelsförvaltningar och kommuner med den tid som medarbetare deltar i kompetensutvecklingsinsatser inom DigIT.

Nytta

Nytan för individen är att de ökade digitala kunskaperna stärker dennes ställning på arbetsmarknaden, underlättar det dagliga arbetet

och ger ökad kvalitet i arbetet både för personalen och i arbetet med brukarna. Nyttan för verksamhet är att ha chefer och medarbetare med kompetens som motsvarar det som den ökade digitala användningen i arbetet kräver.

Samverkan

Projektet samverkar med 11 kommuner i Stockholms län och samtliga 14 stadsdelsförvaltningar i Stockholms stad. Styrgruppen är sammansatt av representanter för samverkansparterna både från äldreomsorg och funktionshinderområdet.

4. Dial

Mål och syfte

Projektet Dial startade som ett samarbetsprojekt mellan äldreförvaltningen och socialförvaltningen i syfte att öka möjligheterna för digitalt arbetsplatslärande. En del av projektet är att utveckla ett spel som ska kunna användas av medarbetare i äldreomsorgen. Genom spelet får deltagaren kunskap som motsvarar c:a 650 gymnasiepoäng i vård- och omsorg. Målet med spelet är att det ska öka de anställda medarbetarnas och personer som vill komma in på arbetsmarknadens förutsättningar att klara vård- och omsorgsutbildningen. Under hösten 2016 har förutsättningarna för förstudien förändrats vilket innebär att det bara är speldelen som kommer att fortsätta att utvecklas.

Finansiering

I samband med förstudien kommer en ansökan om ett genomförandeprojekt tas fram. Genomförandeprojektets finansiering kommer att sökas via Digital förnyelse.

Samverkan

Förvaltningen samverkar med socialförvaltningen då målsättningen är att spelet ska kompletteras för att kunna användas inom omsorgen om personer med funktionsnedsättningar och socialpsykiatri. Spelet tas fram tillsammans med medarbetare i äldreomsorgen samt vårdlärare på Åsö vuxengymnasium.

Nytta

Den förväntade nyttan med spelet är att utbildningsnivån hos medarbetarna höjs, då höjs samtidigt kvaliteten i äldreomsorgen. Spelet ökar även förutsättningarna för personer utanför arbetsmarknaden att inhämta kunskap så de får bättre förutsättningar för att klara en grundläggande vård- och omsorgsutbildning som ger dem ökade möjligheter att komma ut i arbete i äldreomsorgen.

5. Nationellt fackspråk

Mål och syfte

Äldreförvaltningen har under perioden 1 januari 2014- 31 dec 2016 arbetat i projekt med att införa en funktionsstödande och hälsobefrämjande hälso- och sjukvårdsdokumentation med hjälp av ICF (Klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa).

Medverkande

Totalt 1200 hälso-och sjukvårdspersonal, 100 verksamhetschefer och drygt 6500 brukare berörs av projektet. 14 processledare har varit anställda för uppdraget som letts av en projektledare på 50 %.

Finansiering

Projektet beviljades år 2014 22,2 mnkr från Digital Förnyelse under perioden 2014-2016. Projektet planeras gå in i en förvaltningsetablering 2017.

Nytta

En rättsäker dokumentation för hälso- och sjukvården. Modellen utgår från individens delaktighet och börjar med individens normal-tillstånd, tillgångar och resurser snarare än med individens brister och negativa avvikelser. Det innebär att äldre personer ska få hjälp och stöd utifrån sina individuella behov, inte utifrån utbudet av existerande insatser.

Samverkan

Nationellt fackspråk kopplar till utvecklingen av eHälsa eftersom flera av de stödsystem som är kopplade till Vodok även finns i detta förvaltningsobjekt, t.ex. Nationell patientöversikt (NPÖ) och kvalitetsregistren.

6. eHälsa

Mål och syfte

eHälsa är att använda digitala verktyg och utbyta information digitalt för att uppnå och bibehålla hälsa. Uppdraget att arbeta med eHälsa har funnits i budget sedan 2014 där förvaltningen fått uppdraget att ha en strukturerad samverkan med representation från socialnämnden, utbildningsnämnden, stadsdelsnämnderna och externa parter, utveckla eHälsa-området lokalt, regionalt och nationellt. I budget 2015 och 2016 framhålls vidare att stadens nämnder och bolagsstyrelser ska bedriva ett aktivt arbete med att ta fram förslag på hur en ökad digitalisering kan bidra till en bättre service och en effektivare verksamhet.

Med ökad användarvänlighet och integrering av stadens olika IT-system förbättras också arbetsmiljön för stadens medarbetare. För att underlätta nya arbetssätt ska stadens nämnder sträva efter en fungerande dialog mellan it- och verksamhetskompetens.

Medverkande

Arbetet med e-Hälsa drivs av äldreförvaltningen tillsammans med avdelningen för Digital utveckling. I arbetet deltar också representerer från stadsdelsförvaltningar, socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen.

Finansiering

Det finns i dagsläget ingen finansiering av projektet inför 2017.

Nytta

En rättsäker hantering av de olika stödsystemen. Att det finns gemensamma riktlinjer och stöd, support och utveckling i verksamheten.

Samverkan

eHälsa har koppling till Sociala system, SDC, tjänster och produkter inom välfärdstekniken som behöver stödsystem.

7. Digital Demo Stockholm/Smarta lås

Mål och syfte

Digital Demo Stockholm är ett samarbete mellan staden, akademien och näringslivet. Digital Demo Stockholm syftar bl.a. till att med hjälp av digital teknik skapa möjligheter och stärka Stockholms attraktionskraft. Digital Demo Stockholm ska visa på hur forskning bidrar till faktisk samhällsutveckling och vad som är möjligt att åstadkomma med teknik för att skapa nytta för människor i en hållbar stad. Digital Demo arbetar inom flera områden varav ett är "Trygghet för äldre" där projektet Smarta Lås ingår.

Projektet Smarta lås uppgift är att ta fram ett underlag för en större upphandling av digitala lås inom hemtjänsten. Som ett led i att ta fram underlaget ska projektet utarbeta en tydlig kravställning med hänsyn tagen till:

- Olika typer av fastighetsägarskap t.ex. privata fastighetsägare, bostadsrättsföreningar och kommunalt ägda fastigheter.
- Olika typer av fysiska dörrmiljöer och varierande tillgång till el och internetuppkopplingar.
- Digitala säkerhetsaspekter och försäkringsmässiga krav.
- Vem som ska vara ägare till de digitala låsen.
- Kostnader för produkter och installation.

- Kostnader för administration, förvaltning och löpande underhåll.
- Krav och önskemål på anpassning och eventuell integration till andra system och digitala lösningar.
- Konkreta krav som möjliggör att låsen kan hanteras och accepteras av hemtjänstbolag och brukare av hemtjänst, samt även av andra intressenter som anhöriga till brukare och fastighetsägare.

Medverkande

Parter i projektledningsgruppen är representanter från Stockholms stad, Stockholms läns landsting, KTH, samt representanter från låsföretag, Skanska och ABB.

Finansiering

Det finns i dagsläget ingen särskild finansiering av projektet Smarta lås inför 2017. Medel söks via Digital förnyelse.

Nytta

Smarta Lås bidrar till ökad trygghet och säkerhet för brukare inom hemtjänsten genom en säkrare hantering av passage till fastigheter och bostäder. Smarta lås ger också mer tid till brukare och bättre arbetsmiljö för anställda inom hemtjänsten. Minskade kostnader för Stockholms stad och företag inom hemtjänsten genom enklare hantering av passage till bostäder. Smarta lås bidrar till en bättre miljö genom en minskad biltrafik i samband med hämtning/lämning av fysiska nycklar inte längre skulle bli nödvändigt.

Samverkan

Utveckling av ParaGå, hemtjänstutredningen, Smart Stad. Arbetet med Digitaliseringsprogrammet och gemensam plattform för välfärdsteknologi.

8. Trygghetslarm på särskilt boende**Mål och syfte**

Förvaltningen och stadsdelsnämnderna fick i uppdrag i budget 2016 att utreda och i samarbete med SDN, Micasa och servicenämnden fastlägga en strategi för trygghetslarm i särskilt boende och en genomföra en gemensam upphandling. Flera stadsdelsförvaltningar har aviserat att larmen på deras boenden är gamla och många står inför att upphandla nya lösningar. Arbetet är påbörjat under 2016 med samtliga intresserade stadsdelsförvaltningar. Målet är att en gemensam upphandling ska genomföras under 2017.

Medverkande

Äldreförvaltningen, Serviceförvaltningen, Micasa, Hägersten- Liljeholmen, Enskede-Årsta -Vantör, Rinkeby-Kista, Norrmalm, Farsta och Kungsholmen.

Finansiering

Serviceförvaltningens tjänster köps av stadsdelsförvaltningarna gemensamt.

Nytta

Ökad trygghet och säkerhet för boende på särskilt boende genom ökad integritet, frihet och minskning av begränsningsåtgärder. Mer tid till för medarbetarna att stödja de boende och kunna effektivisera arbetsprocesser och resurser. Säkrare hantering av t.ex. fall, larm och tillsyn nattetid.

Samverkan

Integrerar med inriktningen på Smart Stad. Behov och utveckling av välfärdsteknologin på särskilt boende kan få en start i och med denna upphandling då det är ett efterfrågat behov.

9. Utveckling av hemtjänst**Mål och syfte**

Utveckling av hemtjänst är ett uppdrag i budget 2016 som utgår från den hemtjänstutredning som tillsattes 2015. Målet är att öka personalkontinuiteten och den äldres inflytande, förbättra samverkan runt den äldres behov samt öka handlingsfriheten för hemtjänstpersonalen att tillmötesgå den äldres dagsaktuella behov och önskemål. Syftet med projektet är utveckling av arbetssätt, kompetens och system för att stödja målet att den enskilde ska få större inflytande över när och hur insatser utförs samt att förbättra samordningen runt den enskildes behov.

Projektet bygger på att såväl hemtjänstpersonal som biståndshandläggare ska vara drivande och delaktiga i utvecklingsarbetet. Förslag som kommer från medarbetarna prövas direkt i verksamheten för att sedan utvärderas och justeras. När medarbetarna deltar aktivt i utvecklingsarbetet blir också förändringarna förankrade i verksamheten.

Finansiering

Projektet finansieras genom särskilda medel i budget 2016 och 2017.

Medverkande

Medarbetare i hemtjänsten och handläggare på beställarenheter i stadsdelsförvaltningarna Bromma, Kungsholmen och Hässelby-Vällingby.

Nytta

Nytan med projektet är att hemtjänstanvändarna får ökad möjlighet att påverka hur deras hemtjänstinsatser ska utföras och vad tiden bäst ska användas till. Projektet fokuserar på att utveckla samverkan med den enskilde och mellan beställare och utförare runt den enskildes behov. Arbetssättet har också skapat en grund för verksamhetsförankrad innovation.

10. Nordiskt samarbete – the Nordic Independent Living Challenge (NILC)**Mål och syfte**

Äldreförvaltningen har medverkat i att organisera en nordisk innovationstävling – the Nordic Independent Living Challenge.

Innovationstävlingen har syftat till att utveckla ny teknik och nya lösningar som kan hjälpa äldre och personer med funktionshinder att leva ett mer självständigt liv, där beroendet av offentligt tillhandahållna tjänster minskar. Tävlingen lanserades i början av 2015 och vinnare utsågs sommaren 2016.

Medverkande

Innovationstävlingen har drivits tillsammans med nordens övriga fyra huvudstäder; Helsingfors, Oslo, Köpenhamn och Reykjavik. Nordic Innovation, som lyder under Nordiska ministerrådet, har initierat och samordnat arbetet.

Finansiering

Tävlingens budget har uppgått till ca 15 000 000 NOK. Huvudsaklig finansiär har varit Nordic Innovation med visst finansiellt stöd av de medverkande huvudstäderna. Äldreförvaltningens bidrag har uppgått till 450 000 NOK för framtagande av rapport som underlag till tävlingen plus medarbetares arbetstid och resor.

Nytta

Tävlingsbidragen har bland annat bestått av lösningar som syftar till att möjliggöra för äldre och personer med funktionshinder att leva ett mer självständigt liv. En del av tävlingsbidragen har bestått av lösningar som syftar till att underlätta arbetet för omsorgspersonal, t.ex. genom att göra arbetet mer ergonomiskt och på så vis minska arbetsrelaterade sjukdomar. Även de tävlingsbidrag som riktar sig till brukarna gagnar verksamheten genom att människor blir mer

självständiga och mindre beroende av offentligt tillhandahållna tjänster.

Samverkan

Nordic Innovation finansierar för närvarande ett fortsättningsarbete under namnet Nordic Business & Living Lab Alliance (NBLLA). Projektpartners är ungefär samma aktörer som under NILC men Stockholms stad ingår inte längre som projektpartner. Dock är NBLLA ett nätverksprojekt varpå andra aktörer har möjlighet att använda NBLLA som en kunskapskälla och resurs i sitt arbete med affärsstöd och testmiljöer i form av kunskaps- och informationsutbyte. Genom Stockholm Digital Care fortsätter förvaltningen att hålla kontakt med det nordiska nätverket och följa eventuella nya initiativ.

11. European Network of Social Authorities (ENSA)

Mål och syfte

European Network of Social Authorities (ENSA) är ett nätverk av städer och regioner i Europa och syftar till att främja internationellt samarbete på det sociala området. Samarbetet mellan parterna är ett sätt att öka dialogen med de europeiska institutionerna och att bli en del av en internationell plattform för att genomföra gemensamma projekt. Organisationen har olika tematiska nätverk, där äldreförvaltningen medverkar i äldrenätverket. Genom nätverket planeras och genomförs studiebesök, utbytesprogram, gemensamma och delade projekt samt speciella evenemang.

Finansiering

Medlemskapet i ENSA är avgiftsfritt men respektive organisation betalar själv eventuella resor.

Nytta

Äldreförvaltningen gör under 2017 en översyn av hur nätverket kan utnyttjas i en bredare form framöver, till exempel i samarbete med stadsdelsförvaltningarna.

12. Eurocities

Stockholms stad är medlem i organisationen EUROCITIES, som samlar över 130 av Europas största städer. Detta samarbete har ännu inte utnyttjats i något särskilt projekt inom äldreområdet. Äldreförvaltningen ser över hur förvaltningen kan arbeta med äldre frågor inom ramen för det tematiska forumet "Social Affairs", till exempel inom arbetsgruppen "Urban Ageing".

13. Samarbete med högskolor i Stockholmsområdet

Mål och syfte

Förvaltningen har sedan flera år tillbaka samarbetat med högskolorna i Stockholmsområdet. Det har skett i olika former med bland annat nära samarbete mellan Kungliga tekniska högskolan, KTH, Karolinska institutet, KI och Stockholms läns landsting i det gemensamma projektet Stockholmsbron. I detta projekt har parterna samverkat kring gemensamma beröringspunkter för att tillsammans utveckla vård och omsorg.

På OpenLab har studenterna antagit äldreomsorgens utmaningar och kommit med innovativa lösningar och i flera andra sammanhang samarbetar förvaltningen med högskolorna. Inte minst vid samordning av kontakter för praktikplatser inom verksamhetsförlagd utbildning.

Samverkan

Länets högskolor, stadsdelar och andra fackförvaltningar, Stockholms läns landsting samt brukarrepresentanter.

Nytta

Ökad möjlighet att upptäcka utvecklingsområden som kan höja kvaliteten i vård och omsorg och ökad möjlighet att gemensamma projekt ger innovativa och långsiktigt hållbara lösningar.

14. Samarbete med kommuner och landsting

Mål och syfte

Inom Stockholms län har länets kommuner via KSL (Kommunerna i Stockholms Län) och SLL (Stockholms Läns landsting) samarbetat kring verksamhetsutveckling som stöds av IT sedan 1996. Från 2015 regleras samarbetet i ett samverkansavtal där målet med samverkan är att ge förutsättningar för ökad invånarnytta, tillgänglighet och effektivitet med stöd av digital teknik.

En ny handlingsplan avseende digitaliseringsfrågor för 2017 håller på att arbetas fram utifrån 16 principer för samverkan. Dessa principer är tänkta att skapa bättre förutsättningar för digitalt informationsutbyte som sker på ett säkert sätt.

Samverkan

Samverkansarbetet är organiserat inom länet. Det finns en politisk styrgrupp, Vård i samverkan (VIS), fem ledamöter är utsedda av landstingsstyrelsen och fem av KSLs styrelse. VIS hanterar frågor i gränslandet kommun och landsting. Till VIS finns en berednings-

grupp som är bemannad med chefstjänstemän från hälso- och sjukvårdsförvaltningen (HSF), ett antal kommuner i länet och Kommunförbundet Stockholms Län (KSL). Äldreförvaltningens förvaltningschef ingår i gruppen.

Finansiering

Finansiering via den årliga medlemsavgiften till KSL.

Nytta

På länsövergripande nivå säkerställa informationssäkerheten för allt digitalt informationsutbyte och att ha en säker kommunikation mellan olika huvudmän.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom äldreförvaltningen. Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet den 6 december 2016. De fackliga organisationerna har tagit del av ärendet i förvaltningsgruppen den 7 december 2016 samt det gemensamma funktionshindersrådet den 8 december 2016.

Förvaltningens synpunkter

Äldreomsorgen står inför stora utmaningar med en ökande äldre befolkningen, stora pensionsavgångar inom hemtjänst och vård- och omsorgsboenden, högre krav på omsorgen från de äldre och ett allt mer digitaliserat samhälle. Att arbeta med innovativa arbetssätt och för att få in innovationer i verksamheten är en viktig förutsättning för att klara utmaningen. Genom att ta vara på digitaliseringens möjligheter kan äldreomsorgen öka kvaliteten och insatserna kan bli mer jämlika och resurserna kan utnyttjas mer effektivt. Digitaliseringen skapar möjligheter både för anställda, medborgare, brukare mm men skapar också nya behov av innovationsupphandlingar och lokala stödstrukturer.

Det pågående arbetet med innovativa arbetssätt, arbete i olika former av projekt och i andra sammanhang som främjar nytänkande utgör en viktig del av förvaltningens arbete. Genom samarbete med stadsdelförvaltningarna och de privata utförarna integreras innovation i utveckling av kärnverksamheten. I arbetet med den kommande äldreplanen kommer området innovation och utveckling att ingå. Det är angeläget att det finns en långsiktig strategi med en tydlig målsättning och prioriteringar inom området innovation och utveckling. Det finns också behov av att ta fram gemensamma definit-

ioner av vad som avses med begrepp som Smart omsorg, e-hemtjänst, e-vård- och omsorgsboenden etc.

Som framgår i översynen har många samarbetsforum och projekt kopplingar till varandra och är också beroende av varandra för att nå förväntat resultat. I förvaltningens nya organisation kommer samtliga innovation- och utvecklingsprojekt att ingå i samma avdelning. Målsättningen är att detta ska underlätta styrning och samverkan mellan de olika projekten.

Bilagor

Tabellbilaga, schematisk översikt av pågående innovation och utveckling inom äldreomsorgen.

Tabellbilaga. Översyn av pågående innovation och utveckling inom äldreomsorgen

Tabellerna nedan visar en schematisk översikt av de projekt och samarbetsforum som redovisas i ärendet. Tabeller 1 – 3 sammanfattar förväntade effekter på såväl individ- som på verksamhetsnivå. Tabell 4 visar vilka projekt som samverkar eller har beröring med varandra. I tabell 5 framgår vilka projekt som förutsätter investeringar på kort och lång sikt. Den avslutande tabell 6 visar hur projektet kan kopplas till stadens innovationsstrategi.

Tabell 1. Effekter på kort och lång sikt

	Individen		Verksamheten		Medarbetarna	
	Kort sikt	Lång sikt	Kort sikt	Lång sikt	Kort sikt	Lång sikt
EIT		x	x	x	x	x
SDC		x	x	x		x
DigiT	x	x	x	x	x	x
Dial		x	x	x	x	x
Hemtjänstutv.		x	x	x	x	x
e-Hälsa	x	x	x	x	x	x
ENSA		x	x	x		x
NILC	x	x	x	x	x	x
KTH/KI		x		x		x

Tabell 2. Kvalitetseffekter för den enskilde

	Säkerhet	Självbestämmande	Trygghet	Meningsfullhet	Kontinuitet	Valfrihet
EIT		x	x		x	
SDC	x	x	x	x		x
DigiT	x	x	x	x	x	x
Dial	x	x	x	x		
Hemtjänstutv.		x	x		x	x
e-Hälsa	x		x		x	
ENSA	x	x	x	x	x	x
NILC	x	x	x	x		x
KTH/KI		x	x	x	x	x

Tabell 3. Effekter för verksamheten

	Arbetsmiljö	Dokumentation	Planering	Ekonomi-system	Kontinuitet	Uppföljning
EIT		x	x		x	
SDC	x	x	x			x
DigIT	x	x	x		x	x
Dial	x	x				
Hemtjänstutv.		x	x	x	x	x
e-Hälsa	x	x	x		x	x
ENSA	x	x	x	x	x	x
NILC	x					
KTH/KI	x	x	x		x	x

Tabell 5. Samverkan och samhörighet

	EIT	SDC	DigIT	Dial	Hem-tjänstutv.	e-Hälsa	ENSA	NILC	KTH/KI
EIT		x	x		x				x
SDC			x	x	x	x		x	
DigIT		x		x	x	x	x		
Dial			x		x	x			
Hem-tjänstutv.		x	x	x		x			x
e-Hälsa	x	x	x	x	x				x
ENSA		x	x		x	x			
NILC		x			x	x			
KTH/KI	x	x	x	x		x			

Tabell 4. Ekonomi

	Förväntad investering	
	Kort sikt	Lång sikt
EIT	x	x
SDC	x	x
DigIT	x	
Dial	x	
Hemtjänstutv.	x	
e-Hälsa		x
ENSA		
NILC		
KTH/KI		

Tabell 6. Kopplingar till stadens innovationsstrategi

	1	2	3	4	5	6
EIT		x	x		x	
SDC			x	x	x	x
DigiIT	x		x	x	x	
Dial	x	x	x			
Hemtjänstutv.	x	x		x		
e-Hälsa	x		x			
ENSA			x	x	x	
NILC	x	x	x	x	x	x
KTH/KI	x	x	x	x	x	

Sammanfattande punkter ur stadens innovationsstrategi

- 1. Stärk styrningen mot en ökad innovationsförmåga**
Bland annat ska strävan efter att utveckla innovativa arbetssätt göras tydligt i stadens mål och verksamhetsplanering
- 2. Utveckla verktyg för innovation**
Staden behöver utveckla system och stöd som stärker, uppmuntrar och belönar arbetet med innovation och som stödjer innovativa medarbetare med mera.
- 3. Stärk medarbetarnas kunskap om innovationer**
Utveckla ett förhållningssätt som stärker en innovativ kultur hos stadens medarbetare.
- 4. Utveckla ett ledarskap som främjar innovation**
Ledarskapet har en avgörande roll för att främja en innovativ kultur och därmed innovativa idéer. Utbildning om innovation behövs.
- 5. Utveckla stadens mötesplatser och samarbeten för innovation och samverkan med andra aktörer**
Utveckla befintliga arenor där goda exempel och innovationer sprids.
- 6. Stärk stadens roll som innovativ beställare**
Stockholm köper årligen varor och tjänster för cirka 26 miljarder kronor, merparten genom upphandling eller valfrihetssystem. Utmaningen för staden är främst att organisera ett strukturerat och utvecklat arbetssätt för att kunna identifiera och beskriva problem som kan få sin lösning med innovationsupphandlingar.